

فرا تحلیل رابطه‌ی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی

وحید منظری توکلی^۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۷/۲۵

تاریخ وصول: ۱۳۹۵/۰۸/۳۰

چکیده

هدف پژوهش حاضر، توصیف، تحلیل و ترکیب تحلیل‌های ارائه شده در رابطه‌ی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی بود. روش این پژوهش فرا تحلیل و جامعه‌ی آماری را پایان نامه‌ها و طرح‌های پژوهشی و مقالات انجام شده در داخل کشور ایران که به بررسی رابطه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی بین سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۲ پرداخته بودند، تشکیل دادند. از بین ۳۱ پژوهش، ۱۶ پژوهش که از لحاظ روش شناسی و ابزار استفاده شده مورد تایید بودند، انتخاب شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با کمک نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ انجام گرفت. ابزار این پژوهش چک لیست فراتحلیل بود. پژوهش حاضر مبتنی بر ۴۰۸۸ شرکت کننده و ۱۶ اندازه اثر می باشد. نتایج نشان داد رابطه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با عملکرد تحصیلی به طور کلی ۰/۳۸ می باشد. همچنین رابطه راهبردهای شناختی یادگیری خودتنظیمی با عملکرد تحصیلی ۰/۴۱ و رابطه راهبردهای فراشناختی یادگیری خودتنظیمی با عملکرد تحصیلی ۰/۲۹ به دست آمد. به عبارت دیگر هنگامی که از راهبردهای شناختی به نسبت راهبردهای فراشناختی یادگیری خودتنظیمی استفاده شده رابطه‌ی قوی تری با عملکرد تحصیلی به دست آمده است. همچنین از بین تحقیقات انجام شده تعداد ۸ پژوهش به بررسی رابطه بین راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی پرداخته بودند، اندازه اثر راهبردهای انگیزشی در رابطه با عملکرد تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت. رابطه‌ی راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی برابر ۰/۳۴ بود. از این مطالعه می توان در زمینه‌ی طرح راهبردهای مختلف انگیزشی و خودتنظیمی و بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان و دانش‌آموزان استفاده کرد.

۱. استادیار، گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، کرمان، ایران manzari.v63@gmail.com

واژگان کلیدی: فراتحلیل، راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، راهبردهای انگیزشی، عملکرد تحصیلی.

مقدمه

پیشبرد عملکرد در تحصیل دانش‌آموزان یکی از شاخص‌های مهم در ارزیابی آموزش و پرورش است و در واقع تمام کوشش این نظام برای جامعه‌ی عمل پوشاندن به این امر است. به عبارت دیگر کل جامعه و به طور خاص، سیستم آموزش نسبت به سرنوشت، رشد و تکامل موفقیت‌آمیز و جایگاه فرد علاقه‌مند است. با توجه به این که میزان عملکرد تحصیلی یکی از ملاک‌های کارایی نظام آموزشی است، کشف و مطالعه عوامل تأثیرگذار بر آن به شناخت بهتر و پیش‌بینی عوامل مؤثر می‌انجامد. از جمله عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی می‌توان از عوامل خودتنظیمی و انگیزشی نام برد. خودتنظیمی^۱، پیامدهای ارزشمندی در فرآیند یادگیری، آموزش و حتی موفقیت زندگی دارد و یکی از مفاهیم مطرح در تعلیم و تربیت معاصر است. چهارچوب اصلی نظریه یادگیری خودتنظیمی بر این اساس استوار است که افراد چگونه از نظر باورهای فراشناختی، انگیزشی و رفتاری، یادگیری خود را سازمان‌دهی می‌کنند (هونگ و ساسمن^۲، ۲۰۱۱؛ حجازی و عظیمی، ۱۳۹۸).

در نظریه‌ی شناختی-اجتماعی، خودتنظیمی شامل خود مشاهده‌گری^۳، خودقضاوتی^۴ و خود واکنشی^۵ است. دانش‌آموزان با هدف‌هایی چون کسب دانش، دستیابی به راهبردهای حل مسئله، تمام کردن تکالیف و کامل کردن تجارب خود به فعالیت‌های یادگیری می‌پردازند و با مشاهده، قضاوت و واکنش نسبت به ادراک خود از میزان دستیابی به هدف آگاه می‌شوند (زیمرمن و کواچ^۶، ۱۹۹۶ به نقل از شانک^۷، ۲۰۱۲). یادگیری خودتنظیمی به معنای ظرفیت فرد برای تعدیل رفتار متناسب با شرایط و تغییرات محیط بیرونی و درونی است و شامل توانایی فرد در سازمان‌دهی و خودمدیریتی رفتارهایش جهت رسیدن به اهداف گوناگون یادگیری است و از دو مولفه‌ی راهبردهای انگیزشی و راهبردهای یادگیری تشکیل

-
1. Self-Regulated
  2. Houn & Susman
  3. Self-Observation
  4. Self-Judgment
  5. Self-Reaction
  6. Zimmerman
  7. Schunk

شده است (شریل^۱، ۲۰۰۷). در واقع، شالوده‌ی این نوع یادگیری، برپایه‌ی راهبردها و مهارت‌های شناختی و فراشناختی قرار دارد (زیمرمن و شانک^۲، ۲۰۰۴؛ کدیور، ۱۳۹۲). راهبردهای شناختی عمدتاً درارجاع به فعالیت‌های ذهنی مثل تفکر، ادراک و استدلال استفاده می‌شوند؛ در واقع این نوع راهبردها برای تسهیل یادگیری و تکمیل تکلیف به کار می‌روند و به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا اطلاعات تازه را برای ترکیب با اطلاعات قبلی آماده و ذخیره‌سازی آن‌ها را در حافظه‌ی درازمدت تسهیل کنند. این راهبردها که ابزار یادگیری هستند عبارتند از: راهبردهای تکرار یا مرور، بسط یا گسترش معنایی و سازماندهی (پینتریچ^۳، ۲۰۰۰؛ به نقل از توبیاس، ۲۰۰۶).

راهبردهای فراشناختی ابزارهایی برای هدایت راهبردهای شناختی و نظارت بر آن‌ها هستند. از جمله‌ی این راهبردها می‌توان به تعیین هدف برای یادگیری، طرح سؤال درباره‌ی مطلبی که خوانده می‌شود، ارزشیابی از آنچه خوانده شده است و تنظیم سرعت مطالعه و یادگیری اشاره کرد. به بیان دیگر، یادگیرنده به کمک راهبردهای فراشناختی، از راهبرد شناختی‌اش حداکثر استفاده را می‌برد. به طور کلی، عمده‌ترین راهبردهای خودتنظیمی فراشناختی عبارتند از: برنامه‌ریزی، کنترل، نظارت و نظم‌دهی (پینتریچ^۳، ۲۰۰۰؛ به نقل از توبیاس، ۲۰۰۶).

بسیاری از دانش‌آموزانی که می‌توانند جنبه‌های شناختی، انگیزشی و رفتاری عملکرد تحصیلی خود را تنظیم کنند، به عنوان یک یادگیرنده بسیار موفق بوده‌اند. یادگیرندگان برای دستیابی به عملکرد تحصیلی بالا باید یاد بگیرند که چگونه عملکرد خود را تنظیم کنند و اهداف خود را به رغم مشکل بودن تکالیف درسی حفظ کنند (ضیغمیان و معینی کیا، ۱۳۹۸). از آن‌جا که تکامل همه جانبه‌ی دانش‌آموزان در تمام ابعاد وجودیشان از اهداف عالی نظام آموزش و پرورش است، باید تلاش خود را معطوف برنامه‌های تربیتی نماییم که هدف آن خودتنظیمی هر چه بیشتر دانش‌آموزان در امر آموزش و به تبع آن پرورش انسان‌هایی کارآمد، مسئول، مستقل و دارای معیارهای درونی است. پژوهش‌ها نیز استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی را به عنوان یک عامل مهم در یادگیری، عملکرد و رفتار در کلاس

-
1. Sherill
  2. Zimmerman & Schunk

نشان داده‌اند. زیمرمن و مارتینز-پونز^۱ (۲۰۰۱)، کامرو و فارنهام^۲ (۲۰۰۳)، گرین و میلر^۳ (۲۰۰۶)، تیناجرو و پارام^۴ (۲۰۰۸)، والتا، اسمیت و هانتز^۵ (۲۰۱۴)، تالبور^۶ (۲۰۱۲)، شارما و شریل^۷ (۲۰۱۳) و والترز^۸ (۲۰۱۴) در پژوهش‌های خود به رابطه‌ی مثبت و معنادار راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و عملکرد تحصیلی اشاره کرده‌اند.

در ایران نیز رابطه‌ی بین راهبردهای یادگیری خود تنظیمی با عملکرد تحصیلی در مطالعاتی مورد بررسی قرار گرفته و نتایج حاکی از آن است که یادگیری خودتنظیمی، عامل مؤثری در پیشبرد عملکرد تحصیلی است (ضیغمیان و معینی کیا، ۱۳۹۸؛ خادمی و نوشادی، ۱۳۸۵؛ کجباف، مولوی و شیرازی، ۱۳۸۲؛ نخستین گلدوست و معینی کیا، ۱۳۸۸؛ میرزاییان، حسن زاده و شیردل، ۱۳۹۱ و مصر آبادی و عرفانی آداب، ۱۳۹۳).

موضوع خودتنظیمی ارتباط نزدیکی با انگیزش دارد. در حقیقت دانش‌آموزانی که برای دستیابی به هدف برانگیخته شده‌اند، به فعالیت‌هایی که به مفید بودن آن‌ها اعتقاد دارند می‌پردازند. راهبردهای انگیزشی دارای سه مقیاس جهت‌گیری هدف‌های پیشرفت (شامل هدف‌های تبحرگرا، اجتناب از تبحر، عملکرد گرا و اجتناب از عملکرد)، خودکارآمدی و اضطراب امتحان است (والتا و همکاران، ۲۰۱۴). نظریه پردازان هدف‌های پیشرفت بیان کرده‌اند که چند گرایش به هدف وجود دارد، اما دو گرایش به هدفی که همیشه در نظریه‌های مختلف مطرح می‌شوند، اهداف تبحری و عملکردی هستند. نظریه پردازان هدف‌های پیشرفت بیان کرده‌اند که چند گرایش به هدف وجود دارد، اما دو گرایش به هدفی که همیشه در نظریه‌های مختلف مطرح می‌شوند، اهداف تبحری و عملکردی هستند. تمایز بین اهداف تبحری و عملکردی مشابه تمایز بین انگیزش درونی و بیرونی است (الیوت، ۱۹۹۹). در واقع، روند به این شکل است که خودتنظیمی، یادگیری را افزایش می‌دهد و ادراک شایستگی بیشتر، انگیزش و خودتنظیمی را برای دستیابی به اهداف جدید حفظ می‌کند زیمرمن و شانک (۲۰۰۴).

-
1. Martinez-Pons
  2. Camuro & Farenham
  3. Green & Miller
  4. Tinajero & Param
  5. Valenta
  6. Talbour
  7. Sharma & Sheryl
  8. Valterse

راهبردهای انگیزشی و راهبردهای یادگیری به عنوان مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده‌ی پیشرفت تحصیلی شناخته شده‌اند. مطالعات متعدد در روانشناسی تربیتی و یادگیری نشان می‌دهد که انگیزش با یادگیری آموزشگاهی ارتباط دارد، زیرا یادگیری فرایند فعالی است که مستلزم کوشش عمدی و آگاهانه است. اگر دانش‌آموزی که توانایی بالایی دارد هنگام مطالعه و یادگیری، توجه و تمرکز کافی نداشته باشد یا کوشش موثری از خود نشان ندهد قادر به یادگیری نخواهد بود. برای این که دانش‌آموز بتواند از برنامه درسی حداکثر بهره را ببرد باید در کلاس زمینه‌ای فراهم نمود که در آن فراگیر به شرکت و درگیری در فعالیت‌های یادگیری برانگیخته شود (استیپک، ۲۰۰۲).

راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی فراگیران مرتبط است. انگیزش به عنوان یک وسیله برای آمادگی ذهنی یا رفتار ورودی پیش نیاز یادگیری به حساب می‌آید. و یادگیری خود نیز می‌تواند علتی بر پیدایش یا افت آن شود. یادگیری عمیق و موفق باعث ایجاد انگیزه‌ی بیشتر در دانش‌آموزان برای مطالعه و پژوهش می‌شود و عملکرد تحصیلی بالایی را در پی خواهد داشت. در صورت توجه آموزش دهندگان به راهبردهای انگیزشی، محیط یادگیری برای یادگیرندگان جذاب تر و با نشاط تر خواهد بود. راهبردهای انگیزشی بر میزان یادگیری و استفاده از راهبردهای خودتنظیمی فراگیران تاثیر عمده‌ای دارد و از جمله عوامل تعیین‌کننده در موفقیت تحصیلی محسوب می‌شود (سلمانی، خامسان، اسدی یونسی، ۱۳۹۶). راهبردهای انگیزشی بر عملکرد تحصیلی و میل و علاقه به دوره‌های آموزشی اثر می‌گذارد. انگیزش بارها به عنوان عنصر کلیدی برای موفقیت دانش‌آموزان در یادگیری و کار افراد گزارش شده است، پس انگیزش اغلب به عنوان محرک درونی برای رفتار یا عمل به شیوه‌ای خاص در نظر گرفته می‌شود. دانش‌آموزان موفق کسانی هستند که از انواع راهبردهای انگیزشی استفاده می‌کنند. در مقابل دانش‌آموزانی که از راهبردهای انگیزشی به صورت مؤثر استفاده نمی‌کنند یا در کلاس فاقد انگیزه هستند، در معرض خطر شکست تحصیلی هستند (یوکر و کیومتپ، ۲۰۲۰).

همچنین تحقیقات متنوعی در ایران و خارج از کشور رابطه بین راهبردهای انگیزشی (باورهای انگیزشی، انگیزش پیشرفت، هدف‌های پیشرفت، جهت‌گیری هدفی، خودکارآمدی و اضطراب امتحان) با عملکرد و یا پیشرفت تحصیلی را نشان داده‌اند

(استپیک^۱، ۲۰۰۲؛ ایلاشهاب^۲، ۲۰۲۰؛ یوکر و کیومتپ^۳، ۲۰۲۰؛ کامرو و فارنهام، ۲۰۰۳؛ والتا و همکاران، ۲۰۱۴؛ کججاف و همکاران، ۱۳۸۲؛ نخستین و گلدوست، ۱۳۸۸؛ عاشوری، طالع سند و بیگدلی، ۱۳۹۰؛ میرزاییان، حسن زاده و شیردل، ۱۳۹۱ و رضا زاده، زمانی، عابدینی و بیری، ۱۳۹۳، سلمانی و همکاران، ۱۳۹۶).

با گسترش تحقیقات در زمینه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی و ارتباط آن‌ها با عملکردهای تحصیلی، برای جمع بندی آن‌ها لازم بود نتایج آن‌ها خلاصه و ارائه گردد. یکی از شیوه‌های دقیق تجمیع نتایج عددی پژوهش‌ها فن فراتحلیل است. فراتحلیل به مجموعه روش‌های آماری گفته می‌شود که به منظور ترکیب نتایج مطالعات مستقل آزمایشی و همبستگی که دارای پرسش‌های پژوهشی یکسانی درباره‌ی یک موضوع واحد باشد، انجام و به یک برآورد و نتیجه‌ی واحد منجر می‌شود. فراتحلیل برخلاف روش‌های پژوهش سنتی، از خلاصه‌های آماری مطالعات منفرد به عنوان داده‌های پژوهشی استفاده می‌کند (هومن، ۱۳۸۷).

با توجه به یافته‌های تحقیقاتی فوق و نتایج آن‌ها در خصوص رابطه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی، به نظر می‌رسد که انجام یک فراتحلیل به روشن ساختن مقدار واقعی رابطه‌ی بین راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (شناختی و فراشناختی) و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی کمک خواهد کرد. با توجه به این که آموزش راهبردهای خودتنظیمی و همچنین راهبردهای انگیزشی و هدف‌گرا در مدارس ضرورتی است انکارناپذیر که در صورت تحقق یافتن آن‌ها دانش‌آموزان نه تنها مطالب درسی را به خوبی خواهند فهمید بلکه در امور تحصیلی خود انگیزخته و مسئولیت پذیر، فعال و علاقه مند شده و می‌توانند از نظر تحصیلی پیشرفت قابل توجهی داشته باشند و از طرف دیگر با توجه به مفهوم سازی یادگیری خودتنظیمی و انگیزشی راهبردهای مطرح شده، پژوهش حاضر نیز بر آن است تا با استفاده از الگوی پژوهشی فراتحلیل، میزان رابطه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی را با توجه به دو راهبرد متفاوت برای یادگیری خودتنظیمی (شناختی و فراشناختی) و راهبردهای انگیزشی مورد بررسی قرار دهد.

1. Stipek.
2. Elashhab
3. Ucar & Kumtepe

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف؛ کاربردی، از نظر روش گردآوری داده‌ها؛ کتابخانه‌ای و از نظر تکنیک تحلیلی از نوع فرا تحلیل با رویکرد هانتر و اشمیت و با استفاده از شیوه‌ی کمی سازی اندازه اثر است. در این تحقیق، تمرکز روی تحقیقات انجام شده درباره‌ی یک موضوع خاص است. از این رو جامعه‌ی مورد بررسی پایان نامه‌ها و طرح‌های پژوهشی و مقالات انجام شده در داخل کشور ایران که به بررسی رابطه‌ی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی بین سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۲ پرداختند، لازم به ذکر است که پژوهش حاضر در سال ۱۳۹۷ و برای بازه‌ی زمانی مشخص شده انجام گرفته است. تحقیقات بررسی در این فرا تحلیل حجم نمونه مناسبی داشته و از لحاظ روش شناسی (فرضیه، روش تحقیق، جامعه، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری، ابزار اندازه‌گیری و پایایی و روایی آن و روش‌های مناسب تحلیل آماری) شرایط لازم را داشته‌اند. روش نمونه‌گیری به صورت هدفمند و به روش گلوله برفی از پژوهش‌های انجام شده بود. این بررسی برای هر ۳۱ پژوهش مورد استفاده در فرا تحلیل انجام شد و از ۱۶ پژوهش که ملاک‌های ورودی را داشته‌اند، استفاده شده است. منابع جستجو در پژوهش حاضر عبارت بودند از پایان نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌ها، مجلات علمی پژوهشی در حوزه روانشناسی و علوم تربیتی، سایت‌های معتبر بانک‌های اطلاعات علمی نظیر جهاد دانشگاهی و مرکز اسناد ایران بود. برای جستجوی پژوهش‌های ایرانی فقط منابع فارسی و تحقیقاتی که در ایران انجام شدند، مورد بررسی قرار گرفتند. می‌توان گفت که ملاک‌های ورودی برای فرا تحلیل عبارت بودند از: ۱- داشتن شرایط لازم از نظر روش شناسی (که در بالا اشاره شد)، ۲- موضوع پژوهش یا بخشی از آن بررسی رابطه‌ی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی باشد. ۳- موضوع پژوهش یا بخشی از آن بررسی رابطه‌ی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با راهبردهای انگیزشی باشد. ۴- تحقیقات به صورت همبستگی انجام شده باشند. ۵- از ابزار معتبر و دقیق که دارای روایی و پایایی کافی بوده‌اند استفاده شده باشد. قابل ذکر است پژوهش‌هایی که به رابطه بین این دو متغیر پرداخته و صرفاً به گزارش استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و یا تحقیقاتی که به صورت موردی، مروری و آزمایشی انجام شده‌اند، از تحلیل خارج شده‌اند. از بین ۳۱ پژوهش انجام شده ۱۶ پژوهش

شرایط لازم را احراز کردند ۱۶ اندازه اثر به دست آمد و جامعه‌ی آماری پژوهش شامل ۴۰۸۸ نفر است. این جامعه شامل دانش‌آموزان و دانشجویان دختر و پسر بودند. لازم به ذکر است که در رویکرد حاضر تلاش برای تصحیح ناریبی در شاخص های r و g اندازه های اثر قبل از به دست آوردن میانگین اندازه های اثر صورت نمی گیرد. رویکرد هاتر و اشمیت از نظر تلاش برای تصحیح شاخص اندازه های اثر برای منابع بالقوه خطا دقیق تر است. قبل از ترکیب اندازه های اثر از طریق فراتحلیل بر روی پژوهش ها، تصحیح های مزبور صورت می گیرد (هاتر و اشمیت، ۱۹۹۰). حجم اثر مفهوم اصلی در فراتحلیل است و مقدار رابطه ی بین یک متغیر و متغیر دیگر را به شیوه ی استاندارد نشان می دهد. فراتحلیل شیوه های دقیق برای ترکیب هدفمند نتایج مطالعات متعدد برای دستیابی به برآوردی بهتر درباره واقیعت است (هویت و کرامر، ۲۰۰۵) که شامل موارد زیر است: الف) یک جستجوی فراگیر برای تمامی مدارک موجود، ب) به کارگیری معیارهای روشن برای تعیین پژوهش های قابل شمول، ج) تعیین یک اندازه اثر برای هر تحقیق و د) یکی کردن اندازه های اثر پژوهش ها تا رسیدن به یک برآورد کلی از شیوع، رابطه یا تاثیر یک رفتار. در فراتحلیل اندازه اثر نشان دهنده میزان یا درجه ی حضور یک پدیده در جامعه است. با در دست داشتن آماره های t ، F و X می توان شاخص اندازه اثر مربوط به r را برآورد کرد. بر اساس نظر کوهن (۱۹۹۸)، برای شاخص r اندازه های اثر $۰/۱$ ، $۰/۳$ و $۰/۵$ به ترتیب کوچک، متوسط و بزرگ محسوب می شوند.

برای جمع آوری اطلاعات از ابزارهای زیر استفاده شده است: الف) منابع دست اول: شامل تحقیقات مربوط به موضوع پژوهش که ملاک های ورودی را داشتند، می شوند. ب) چک لیست تحلیل محتوا (از لحاظ روش شناختی): از این چک لیست برای انتخاب پایان نامه ها و مقالات پژوهشی دارای ملاک و استخراج اطلاعات لازم برای فراتحلیل از محتوای آن ها استفاده شد. چک لیست مزبور شامل مولفه های زیر بود: عنوان پژوهش های انجام شده درباره راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و عملکرد تحصیلی (یا پیشرفت تحصیلی، افت تحصیلی، سازگاری تحصیلی و ...)، مشخصات کامل پژوهشگران، سال اجرا، نوع ابزارهای جمع آوری اطلاعات، حجم نمونه، جنسیت، میزان آماره و سطح معناداری. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش ماری توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) با کمک نرم افزار SPSS نسخه ی ۲۳ استفاده شد. در جدول ۱، مشخصات توصیفی پژوهش های انتخاب شده

برای فراتحلیل ارائه شده است. پس از انتخاب مطالعات واجد شرایط، بر اساس تقدم زمانی کدگذاری شدند تا فرآیند انجام فراتحلیل تسهیل شود. سپس با استفاده از روش محاسباتی هانتز و اشمیت میزان اندازه اثر محاسبه شد.

جدول ۱. مشخصات توصیفی تحقیقات انجام شده در زمینه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، راهبردهای انگیزشی و عملکرد تحصیلی

ردیف	نوع	موضوع	مقیاس یادگیری	مقیاس راهبردهای یادگیری	عملکرد تحصیلی	جنس آزمودنی	تعداد	میزان آماره
۱	مجله تازه‌های علوم شناختی	مقیاس راهبردها یادگیری خودتنظیمی و پیشریج و دی گروت	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری و پیشریج و دی گروت	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری و پیشریج و دی گروت	نمرات سال قبل دانش آموزان	پسر و دختر	۱۲۰	۰/۴۱
۲	مجله دانشور رفتار	مقیاس راهبردها یادگیری خودتنظیمی و پیشریج و دی گروت	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری و پیشریج و دی گروت	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری و پیشریج و دی گروت	معدل دانش آموزان	پسر و دختر	۱۲۰	۰/۶۴
۳	فصلنامه دانش و پژوهش در علوم	مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری و پیشریج	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری و پیشریج	نمرات ترم گذشته دانشجویان	پسر و دختر	۳۱۹	۰/۳۹

				پینتریچ و دی گروت	تربیتی (خورا سگان)	یادگیری با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل
۰/۵۱	۱۸۰	پسر و دختر	معدل دانشجوی ان	مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ و دی گروت	اولین همایش ملی علوم- شناختی در تعلیم و تربیت	۴ بررسی رابطه‌ی بین خود تنظیمی یادگیری با مهارت‌های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان شهید چمران اهواز
۰/۵۷	۱۷۰	پسر و دختر	نمرات پایان ترم دانش آموزان	مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ و دی گروت	دومین همایش روانشناسی تربیتی شیراز	۵ بررسی رابطه‌ی خود نظم دهی (خود تنظیمی) و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان
۰/۱۱	۳۷۹	پسر و دختر	معدل کل نوبت اول	مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ و دی گروت	مجله پژوهش در برنامه ریزی درسی	۶ رابطه‌ی فروودگی تحصیلی و یادگیری خود تنظیمی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه
۰/۱۷	۳۵۰	پسر و دختر	معدل درسی دانشجوی ان	مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی	همایش ملی علوم شناختی در تعلیم و	۷ بررسی رابطه‌ی راهبردهای شناختی یادگیری

					پینتریچ و دی گروت	تربیت، آذر ماه ۱۳۹۲	خود تنظیمی و خلاقیت با عملکرد تحصیلی		
					مقیاس راهبردهای یادگیری پینتریچ و دی گروت	مقیاس راهبردهای یادگیری خود تنظیمی پینتریچ و دی گروت	رابطه انگیزش پیشرفت تحصیلی، باوره ای انگیزشی، راهبردهای یادگیری خود تنظیمی با عملکرد تحصیلی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز	۸	
	۰/۳۱	۲۸۰	پسر و دختر	معدل دانشجویان	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری پینتریچ و دی گروت	مقیاس راهبردهای یادگیری خود تنظیمی پینتریچ و دی گروت	نشریه یافته های نو در روان شناسی	رابطه‌ی راهبردهای یادگیری خود تنظیم و انگیزش پیشرفت با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه ناحیه یک شهر ساری	۹
	۰/۲۰	۳۲۴	پسر و دختر	معدل سال گذشته	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری پینتریچ و دی گروت	مقیاس راهبردهای یادگیری خود تنظیمی پینتریچ و دی گروت	فصلنامه اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی	رابطه‌ی راهبردهای یادگیری خود تنظیم و انگیزش پیشرفت با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه ناحیه یک شهر ساری	۹
	۰/۴۲	۱۹۰	دختر	معدل دانش آموزان	مقیاس راهبردهای یادگیری خود تنظیمی پینتریچ و دی گروت	مقیاس راهبردهای یادگیری خود تنظیمی پینتریچ و دی گروت	پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور تهران	رابطه‌ی جهت گیری هدف، خود تنظیمی یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر سال سوم	۱۰

					علوم انسانی، ریاضی - فیزیک شهر کرج
					بررسی رابطه‌ی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و باورهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دبیرستانی و ...
۰/۳۲	۱۸۰	پسر و دختر	معدل دانش آموزان	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری پینتریچ و دی گروت	پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علوم و تحقیقات کرمان
					رابطه‌ی راهبردهای فرا شناختی یادگیری خودتنظیمی و خلاقیت با عملکرد تحصیلی
۰/۳۷	۳۵۰	پسر و دختر	معدل درسی دانشجوی ان	مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ و دی گروت	مجله روانشناسی تربیتی دانشگاه علامه
					رابطه‌ی بین جهت‌گیری و خودتنظیمی یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پیش دانشگاهی شهر شیراز
۰/۴۱	۳۱۱	پسر و دختر	معدل دانش آموزان	مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ و دی گروت	مجله علوم اجتماعی و علوم انسانی شیراز
					بررسی رابطه‌ی بین باورهای خودکارآمدی و راهبردهای خودتنظیمی با انگیزه‌ی پیشرفت
۰/۲۱	۲۶۰	پسر و دختر	معدل دانش آموزان	مقیاس انگیزه‌ی پیشرفت پینتریچ	ششمین کنگره بین المللی روانپزشکی کودک و نوجوان

						تحصیلی در دانش آموزان
						بررسی رابطه‌ی هوش هیجانی، انگیزش یادگیری خودتنظیمی و خودپنداره‌ی تحصیلی عملکرد
۰/۴۹	۳۴۰	پسر و دختر	معدل دانش آموزان	مقیاس راهبردهای انگیزشی یادگیری پینتریچ و دی گروت	مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ و دی گروت	فصلنامه‌ی مطالعات آموزشی و آموزشگاهی
						تحصیلی در دانش آموزان پسر پایه سوم متوسطه‌ی شهرستان کاشان
						رابطه‌ی باورهای معرفت شناختی و راهبردهای یادگیری خود تنظیمی با پیشرفت تحصیلی دانش - آموزان دختر دبیرستانی شهر کرج
۰/۳۵	۲۱۵	پسر و دختر	معدل دانش آموزان	مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ و دی گروت	مقیاس ششمین کنگره بین المللی روانپزشکی کودک و نوجوان	۱۶

یافته‌ها

در این قسمت با توجه به سوال اصلی پژوهش و با توجه به داده‌های ارائه شده در گزارش، برای هریک از پژوهش‌های مورد نظر به محاسبه‌ی اندازه‌ی اثر پرداخته شد. و اندازه‌ی اثر طبق مراحل فرا تحلیل هانتر و اشمیت بررسی گردید. با توجه به تحقیقات انجام شده میزان رابطه‌ی بین راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و عملکرد تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت.

بر اساس داده‌های جدول ۲ رابطه‌ی متغیر پیش بین (راهبردهای یادگیری خودتنظیمی) با متغیر ملاک (عملکرد تحصیلی) برابر ۰/۳۸ می باشد که بر اساس جدول کوهن متوسط به بالا ارزیابی می شود. همچنین رابطه‌ی راهبردهای شناختی یادگیری خودتنظیمی با عملکرد تحصیلی ۰/۴۱ و رابطه‌ی راهبردهای فراشناختی یادگیری خودتنظیمی با عملکرد تحصیلی ۰/۲۹ به دست آمد که بر اساس جدول اندازه‌ی اثر کوهن متوسط به بالا و متوسط ارزیابی می شوند. به عبارت دیگر هنگامی که از راهبردهای شناختی به نسبت راهبردهای فراشناختی یادگیری خودتنظیمی استفاده شده رابطه‌ی قوی تری با عملکرد تحصیلی به دست آمده است. بنابراین بر اساس نتایج این فراتحلیل می توان گفت راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با عملکرد تحصیلی رابطه‌ی متوسط به بالا داشته است و می توان گفت استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر عملکرد تحصیلی تاثیر دارد.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار اندازه اثر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با عملکرد تحصیلی

متغیر	تعداد مطالعات N	میانگین اندازه اثر	انحراف استاندارد	خطای اندازه اثر	Z	P
راهبرد خودتنظیمی شناختی	۱۰	۰/۴۱۴	۰/۲۳	۰/۰۷۸	۱۳/۵۴	۰/۰۰۱
راهبرد خودتنظیمی فراشناختی	۶	۰/۲۹۶	۰/۱۷	۰/۰۴۴	۸/۷۸	۰/۰۰۱
کل	۱۶	۰/۳۸۱	۰/۱۸	۰/۰۳۷	۱۶/۴۱	۰/۰۰۱

در ادامه با توجه به این که از بین تحقیقات انجام شده تعداد ۸ پژوهش به بررسی رابطه‌ی بین راهبردهای انگیزشی (باورهای انگیزشی، انگیزش پیشرفت، هدف‌های پیشرفت، جهت‌گیری هدفی، خودکارآمدی و اضطراب امتحان) با عملکرد تحصیلی پرداخته بودند، اندازه اثر راهبردهای انگیزشی در رابطه با عملکرد تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس داده‌های جدول ۳ رابطه متغیر پیش بین (راهبردهای انگیزشی) با متغیر ملاک (عملکرد تحصیلی) برابر ۰/۳۴ می باشد که بر اساس جدول کوهن متوسط به بالا ارزیابی می شود.

شماره ۳. میانگین و انحراف معیار اندازه اثر راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی

متغیر	تعداد مطالعات N	میانگین اندازه اثر	انحراف استاندارد اندازه اثر	خطای اندازه اثر	P
راهبردهای انگیزشی	۸	۰/۳۴۲	۰/۲۱	۰/۰۵۳	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعات و پژوهش‌های علمی رکن توسعه‌ی هر جامعه‌ای محسوب می‌شود، بنابراین باید کمیت و کیفیت آن را پیوسته مورد مطالعه و ارزشیابی قرار داد. ارزشیابی کمی و کیفی پژوهش‌ها در کشورهای توسعه یافته از ده‌ها سال پیش شروع شده است و به صورت‌های مختلف انجام شده و یکی از شکل‌های ارزشیابی پژوهش‌ها، پژوهش‌هایی از نوع فراتحلیل است. ضرورت این نوع پژوهش زمانی آشکار می‌شود که پژوهش‌های متعددی در مورد یک سؤال پژوهشی خاص صورت گرفته ولی نتایج آن‌ها با یکدیگر ناسازگار، متفاوت و بعضاً متعارض باشند (ضیغمیان و معینی کیا، ۱۳۹۸). از طرفی دیگر آنچه در اولین نگاه به پژوهش‌هایی از این دست به چشم می‌خورد، رابطه بسیار پراهمیت انگیزه و تنظیم خود، در عملکردهای مختلف تحصیلی است. چنانچه این قبیل متغیرها می‌توانند نقشی بزرگ و کلیدی در سیستم آموزش به طور اخص و در جامعه به صورت اعم، بازی کنند. از این رو در بسیاری از کشورهای دنیا مطالعات بی‌شماری در این زمینه انجام داده‌اند و همگی بر اهمیت این راهبردهای انگیزشی و خودتنظیمی بر عملکرد تحصیلی اتفاق نظر داشته‌اند. با توجه به موارد مذکور، پژوهش حاضر با هدف فرا تحلیل رابطه‌ی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی انجام شد. فرا تحلیل را روشی می‌دانند که به کمک آن می‌توان تفاوت‌های موجود در پژوهش‌های انجام شده را استنتاج کرد و در رسیدن به نتایج کلی و کاربردی از آن‌ها بهره جست (دلاور، ۱۳۸۴). فراتحلیل زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که پژوهشگر نتایج تعدادی از مطالعات اولیه را برای پاسخگویی به سؤال پژوهشی خود با یکدیگر ترکیب می‌نماید. فراتحلیل‌ها با جمع کردن، ارزشیابی و ترکیب پژوهش‌هایی که در یک موضوع انجام شده‌اند، قدرت مطالعه در جهت یافتن نتایجی را که قابلیت تعمیم بیشتری داشته باشند، افزایش می‌دهد. یافتن و تعمیم نتایج مطالعات مختلف در حیطه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی و رابطه‌ی آن‌ها با عملکرد و پیشرفت تحصیلی از اهمیت خاصی برخوردار است. مقیاس‌هایی که در اندازه‌گیری راهبردهای یادگیری خودتنظیمی به کار رفته‌اند دو راهبرد اصلی شناختی و فراشناختی را شامل می‌شوند و نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که این رابطه به صورت ترکیبی ۰/۳۸ به دست آمد که بر اساس جدول اندازه‌ی اثر کوهن متوسط به بالا ارزیابی می‌شود. اشاره شد که یکی از مناسب‌ترین راه‌های در کنار هم قرار دادن نتایج

پژوهش‌های مختلف استفاده از فراتحلیل است، که رویکردی آماری برای یکپارچه کردن نتایج مستقل بوده و منجر به نتیجه‌گیری‌هایی می‌شود که دقیق‌تر و معتبرتر از نتایجی است که از یک تحقیق اولیه به دست می‌آید (مارتینز^۱، ۲۰۱۰). این فراتحلیل با ترکیب اندازه اثر ۱۶ پژوهش بر روی ۴۰۸۸ شرکت‌کننده رابطه‌ی مثبت و معناداری را بین راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با عملکرد تحصیلی نشان داد (۰/۳۸). اندازه‌ی اثر راهبردهای شناختی (۰/۴۱) بیشتر از راهبردهای فراشناختی (۰/۲۹) بود. بنابراین در مقایسه دو راهبرد یادگیری خودتنظیمی هنگامی که از روش‌های شناختی استفاده شده، پیش‌بینی‌کننده بهتری از عملکرد و یا پیشرفت تحصیلی بوده است که با نتایج پژوهش‌های کامرو و فارنهام (۲۰۰۳)، والتا و همکاران (۲۰۱۲)، و والترز (۲۰۱۴) هم‌خوان است. تفاوت موجود در پیش‌بینی‌کنندگی عملکرد تحصیلی به وسیله‌ی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی شناختی به نسبت راهبردهای یادگیری خودتنظیمی فراشناختی می‌تواند به این دلیل باشد که وقتی فراگیران از راهبردهای خودتنظیمی شناختی نظیر خط کشیدن، یادداشت برداری، خلاصه کردن و تعمیم سؤالات و ... را در مطالعه به کار می‌برند، این روش‌ها چون باعث فعال شدن خواننده می‌شوند و باعث می‌شوند که فرد به طور فعال‌تری نسبت به راهبردهای خودتنظیمی فراشناختی، اطلاعات مربوطه را پردازش کنند، لذا امر یادگیری را افزایش دهند. طبق نظر سیفرت (۱۹۹۱) آموزش راهبردهای شناختی به عنوان مثال مرور ذهنی ابتدا به فراگیران کمک می‌کند نکاتی را که مهم هستند و همچنین ارزش به خاطر آوردن داشته باشند، انتخاب کنند. دوم اینکه، این احتمال بسیار وجود دارد که نکات مهم راهشان را در حافظه فعال پیدا کنند، از این رو آن‌ها می‌توانند مورد مطالعه یا پردازش بیشتر قرار گیرند. ترکیب استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی شناختی و فراشناختی برای کسب موفقیت در یادگیری و به تبع آن پیشرفت تحصیلی بسیار سازنده هستند و این به دلیل نقشی است که راهبردهای فراشناختی در فرآیند یادگیری به عنوان یکی از اعمال مهم شناختی ایفا می‌کنند و نیز نقش آن در افزایش توانمندی فراگیران در به ثمر رساندن استعدادها بالقوه است که این مساله مورد توجه پژوهشگران امروزی قرار گرفته است. نتایج این پژوهش‌ها نشان می‌دهد، علاوه بر نقش پراهمیت راهبردهای شناختی، استفاده از راهبردهای فراشناختی به فراگیران فهم موضوع یادگیری و

احساس دانستن را آموزش می‌دهد. یادگیرنده خودتنظیم اهدافش را مشخص می‌کند و وقتی در دست‌یابی به این اهداف منحرف می‌شود؛ فعالانه یادگیری را مدیریت می‌کند.

با توجه به این که از بین پژوهش‌های انجام شده تعداد هشت پژوهش به بررسی رابطه‌ی بین راهبردهای انگیزشی (باورهای انگیزشی، انگیزش پیشرفت، هدف‌های پیشرفت، جهت‌گیری هدفی، خودکارآمدی و اضطراب امتحان) با عملکرد تحصیلی پرداخته بودند، اندازه اثر راهبردهای انگیزشی در رابطه با عملکرد تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس داده‌های به‌دست آمده رابطه متغیر پیش‌بین (راهبردهای انگیزشی) با متغیر ملاک (عملکرد تحصیلی) برابر ۰/۳۴ است که بر اساس جدول کوهن این مقدار نیز متوسط به بالا ارزیابی می‌شود. انگیزش توجیه‌کننده جهت‌گیری هدف‌ها است. اگرچه راهبردهای انگیزشی مانند یادگیری قابل مشاهده نیستند ولی این راهبردها به دانش‌آموز کمک می‌کنند تا بر روی موضوع خاصی متمرکز شوند و در انجام کارهای سخت و تکالیف دشوار عملکرد بهتری از خود نشان دهند. برای مثال، خودکارآمدی که یکی از مهم‌ترین راهبردهای انگیزشی است بر گزینش اهداف چالش‌آور، میزان تلاش و کوشش در انجام وظایف، میزان استقامت و پشتکاری در رویارویی با مشکلات و میزان تحمل فشارها اثر می‌گذارد (کامرو و فارنهام، ۲۰۰۳). در این فرا تحلیل سعی شد تا با یکپارچه کردن میزان اندازه‌ی اثر، ارتباط بین راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (شناختی و فراشناختی) و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی مورد بررسی قرار گیرد. اما تنها بررسی یک مطالعه کافی نیست و بهتر است، پژوهش‌های بعدی به انجام مطالعه در زمینه‌ی سایر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی مقایسه‌هایی بین آن‌ها صورت گیرد تا میزان اثر و موفقیت هر یک از این راهبردهای مختلف نسبت به یکدیگر مشخص شود. بر اساس این یافته‌ها معلمان و مربیان می‌توانند با توجه به حوزه تخصصی خود راهبردهای خودتنظیمی و انگیزشی مؤثرتر را برای یادگیری و پیشرفت تحصیلی فراگیران انتخاب و اجرا کنند و به نتایج بهتر و قابل اطمینان‌تری دست یابند. همچنین باید در نظر داشت که انجام فرا تحلیل‌های بیشتر در زمینه‌های مشابه ضروری است. از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش، می‌توان به این اشاره کرد که اگر چه راهبردهای خودتنظیمی و انگیزشی به‌عنوان عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی، همه‌ساله پژوهش‌های بسیاری را به خود معطوف داشته است اما با توجه به این مسئله که بخشی از این پژوهش‌ها در قالب‌های اسناد انتشار نیافته صورت می‌پذیرد؛ همچنین کلیه‌ی پژوهش‌های

انتشار یافته نیز با توجه به روش‌های به کار برده شده در آن‌ها قابلیت ورود به فرا تحلیل را ندارند، دست‌یابی به کلیه اطلاعات آماری پژوهش‌ها امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین دست‌یابی به نتیجه‌ی قطعی با در نظر گرفتن محدودیت یاد شده دشوار است. از طرفی در محاسبه‌ی شاخص اندازه اثر در برخی از پژوهش‌های به کار برده شده در این مطالعه به شکل قابل توجهی از اندازه‌های دامنه‌ی تعریف شده در تفسیر کوهن فاصله دارد، این محاسبه ممکن است بر اساس عدم تناسب بین حجم نمونه در پژوهش‌ها و مقادیر اعلام شده از آزمون‌های آماری باشد و این نیز یکی دیگر از تنگناهای انجام این پژوهش بوده است. در همین راستا، پیشنهاد می‌شود پژوهشگران در پژوهش‌های بعدی نمونه‌های بیشتری از جامعه مورد نظر را مورد بررسی قرار دهند و از رویکردی چند روشی به منظور اندازه‌گیری ارتباط بین راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی استفاده کنند.

منابع

- حجازی، الهه و عظیمی، عاطفه. (۱۳۹۸). پیش‌بینی راهبردهای یادگیری خودتنظیم دانشجویان از طریق حمایت اجتماعی ادراک شده، خودکارآمدی تحصیلی و انتظار پیامد. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی*، ۱۵(۲۵)، ۴۳-۱۵.
- خادمی، محسن؛ نوشادی، ناصر. (۱۳۸۵). بررسی رابطه بین جهت‌گیری هدف با خودتنظیمی یادگیری و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دوره پیش دانشگاهی شهر شیراز. *مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز*، ۲۵(۴)، ۶۳-۷۸.
- دلاور، علی. (۱۳۸۴). *مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و علوم اجتماعی*، چاپ چهارم، تهران: رشد.
- دهقان، سهیلا؛ مهربابی زاده هنرمند، مهناز. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین خودتنظیمی یادگیری با مهارت‌های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان شهید چمران اهواز. *اولین همایش ملی علوم-شناختی در تعلیم و تربیت*، دانشگاه فردوسی مشهد.
- رضازاده، شکوفه‌سادات؛ زمانی، بی‌بی‌عشرت؛ عابدینی، یاسمین؛ ببری، حسن. (۱۳۹۳). بررسی رابطه راهبردهای انگیزشی یادگیری و ارزش‌دهی به تکلیف در پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده مجازی دانشگاه اصفهان. *مجله دانشگاهی یادگیری الکترونیکی*، ۵(۱)، ۴۶-۵۳.

- سلمانی، منصور؛ خامسان، احمد؛ اسدی یونسی، محمد رضا. (۱۳۹۶). نقش واسطه‌ای باورهای انگیزشی در رابطه‌ی ادراک از جو کلاس و تعلل ورزی دانشجویان. *فصلنامه روانشناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی*، ۱۳(۴۳)، ۱۳۹-۱۶۷.
- ضیغمیان، سیده فاطمه؛ معینی کیا، مهدی (۱۳۹۸). فرا تحلیل عوامل اثرگذار بر راهبرد خودتنظیمی در یادگیری. *فصلنامه روانشناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی*، ۱۵(۵۴)، ۳۳-۵۷.
- عاشوری، جمال؛ طالع سند، سیاوش؛ بیگدلی، ایمان الله. (۱۳۹۰). نقش راهبردهای انگیزشی، راهبردهای یادگیری شناختی و یادگیری از همتایان در پیش بینی پیشرفت تحصیلی زبان انگلیسی. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی*، ۶(۲۴)، ۸۳-۱۰۲.
- کجباف، محمد باقر؛ مولوی، حسین؛ شیرازی تهرانی، علی رضا. (۱۳۸۲). رابطه‌ی باورهای انگیزشی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دبیرستانی، *مجله تازه‌های علوم شناختی*، ۱۷، ۳۳-۲۷.
- کدیور، پروین. (۱۳۹۲). *روان شناسی یادگیری (از نظریه تا عمل)*، چاپ اول، تهران: سمت.
- مصرآبادی، جواد؛ عرفانی آداب، الهام. (۱۳۹۳). فراتحلیل رابطه راهبردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی. *دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری*، ۱(۲)، ۹۷-۱۱۸.
- میرزائیان، بهرام؛ حسن زاده، رمضان؛ شیردل، خیرالنسا. (۱۳۹۱). رابطه راهبردهای یادگیری خودتنظیم و انگیزش پیشرفت با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه ناحیه یک شهر ساری. *فصلنامه اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی*، ۷(۴)، ۷۷-۸۷.
- نخستین گلدوست، اصغر؛ معینی کیا، مهدی. (۱۳۸۸). رابطه راهبردهای یادگیری خودتنظیم و راهبردهای انگیزشی برای یادگیری با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل. *دانش و پژوهش در علوم تربیتی برنامه‌ریزی درسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)*، ۲۳(۲۳)، ۸۵-۱۰۰.
- هومن، حیدرعلی. (۱۳۸۷). *راهنمای عملی فراتحلیل در پژوهش علمی*، چاپ اول، تهران: سمت.
- هویت، دینس؛ کرامر، دانکن. (۱۳۸۸). *روش‌های آماری در روانشناسی و سایر علوم رفتاری* (ترجمه حسن پاشا شریفی و جعفری نجفی زند)، چاپ اول، تهران: سخن.

- Camuro, S. & Farenham, F. (2003). Mathematics Self-Efficacy and Mathematics Outcomes: The Need for Specificity of Assessment. *Journal of Counseling Psychology*, 42(2), 190-198.
- Elashhab, S. (2020). Motivational Teaching Strategies within Saudi University EFL Classrooms: How to Improve Students' Achievement?. *International Journal of Language and Literary Studies*, 2(1), 124-141.
- Elliot, A. J. (1999). Approach and avoidance motivation and achievement goals, *Journal of Educational Psychologist*, 34(5): 169-189.
- Gordon, W. I. (2009). A factor analysis study of the self regulated learning inventory. From: <http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content>.
- Green, S. & Miller, A. (2006). Predicting college students' mathematics anxiety by motivational beliefs and self-regulated learning strategies. *College Student Journal*, 43, 631-639.
- Martinez, P. (2010). The Effect of An Intervention Program Based on Scaffolding to Improve Metacognitive Strategies in Reading: A Study of Year 3 Elementary School Students in Jakarta. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 69: 1601-1609.
- Martinez-Pons, M. (1988). Construct Validation of a Strategy Model of Student Self-Regulated Learning. *Journal of Educational Psychology*, 80, 284-290.
- Pajares, F. & schunk, D.H (2001). Self Beliefs and school success : self – efficacy, self –concept, and school achievement. Edited by Richard Riding and Stephen Rayner. Ablex publishing. *Journal of educational psychology*. 104(1):150 -176.
- Pintrich, P. & De Groot, V. (1990). Motivational and Self-Regulated Learning Components of Classroom Academic Performance. *Journal of Educational Psychology*, 82 (1), 33-40.
- Pintrich, P. & Garcia, T. (1991). Student Goal Orientation and Self-Regulation in the College Classroom. in: Maehr, M.L., & Pintrich, P.R (Eds Advances in Motivation and Achievement: Goals and self-regulatory processes. *Greenwich, CT: JAI*, 7, 117-160
- Samadi, M., & Davaii, M. (2012). A case study of the predicting power of cognitive, metacognitive and motivational strategies in girl students' achievements. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 32: 380-384.
- Scharfe, E. (2000). Development of emotional expression, understanding and regulation in infants and young children. San Francisco: *Jossey-Bass*. 244-262.
- Schunk, Dale H. (1994). Motivating Self-Regulation of Learning: The Role of Performance Attributions. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association.
- Seifert, K.L. (1991). Educational psychology (2th ed). *Boston, Haughton Mifflincompany*
- Sharma, R. & Sheryl, N. (2013). University of New South Wales, Sydney Australia, self regulation and e-learning.
- Stipek, D.J. (2002). Motivation to Learn: From Theory to Practice (4th ed.). *Boston, Allyn & Bacon*.

- Talbour, J. T. (2012); The relationship of self- regulated learning and academic performance in an online course environment. *Doctoral dissertation, faculty of the graduate school of the university of Kansas retrieved April30*, from <http://proquest.uni.com/dissertation>
- Tinajero, C. & Param, H. (2008). How can primary school students learn self-regulated learning strategies most effectively? A meta-analysis on self-regulation training programs, *Educational Research Review*, 3: 101–129.
- Tobias, S. (2006). The importance of motivation , meta cognition, and help seeking in web- based learning .In H. O'Neil ,& R.Perez (Eds.), *web based learning :theory , research and practice* .203-220.
- Ucar, H., Kumtepe, A. T. (2020). Effects of the ARCS-V-based motivational strategies on online learners' academic performance, motivation, volition, and course interest. *Journal of Computer Assisted Learning*, 36(3), 335-349.
- Valenta, N. Smith, T. & Hanter, K (2014). The influence of computer self-efficacy, meta cognitive self-regulation and self-esteem on student engagement in online learning programs: *Evidence from*.
- Zimmerman, B. J. (1989). Model of Self-Regulated Learning and Academic Achievement. in: Zimmerman, B. J. and Schunk, D. H. (Eds.), *Self-Regulated Learning and Academic Achievement: Theory, Research, and Practice*. *New York: Springer-Verlag*, 1-25.